

Wadliwość uchwał spółek osobowych

Przejdź do produktu na ksiegarnia.beck.pl

Wprowadzenie

Problematyka wadliwości uchwał spółek osobowych, choć w praktyce nie mniej doniosła niż w przypadku spółek kapitałowych, jak dotąd nie spotkała się jednak z równym zainteresowaniem piśmiennictwa. Być może pośrednio wynika to z faktu, że także ustawodawca nie zdecydował się na szczegółowe uregulowanie tego zagadnienia w przepisach KSH¹. Paradoksalnie jednak szczątkowa regulacja w tym zakresie okazuje się dużo bardziej problematyczna niż może się to na pierwszy rzut oka wydawać. Brak wyraźnych przepisów określających konsekwencje wadliwego podejmowania uchwał w ramach spółek osobowych każe bowiem zastanawiać się nad samą już dopuszczalnością ich zaskarżania, a także w dalszej kolejności, nad właściwością i zakresem zastosowania umożliwiających to przepisów. Niejasne są przy tym nie tylko przesłanki wadliwości uchwały czy też charakter zachodzącej w takich przypadkach sankcji i związane z tym konsekwencje, ale również zagadnienia procesowe pozwalające na ustalenie tego kto, w jakim czasie i przeciwko komu wytoczyć może stosowne powództwo oraz jakie będą tego skutki.

I choć od jakiegoś czasu tematyka ta coraz częściej zdaje się być dostrzegana przez przedstawicieli doktryny², to jednak nie doczekała się ona jeszcze kompleksowego opracowania. Nieliczne wypowiedzi publikowane na łamach prasy specjalistycznej, które wprost odnoszą się do wadliwości uchwał spółek osobowych, z założenia posiadają bowiem raczej lakoniczny charakter, a formułowane w nich wnioski cechują się dość szerokim stopniem ogólności³. W tej sytuacji aktualne pozostają zaś wątpliwości zarówno

---

¹ Wyjątkiem w tym zakresie są tu uchwały walnego zgromadzenia spółki komandytowo-akcyjnej oraz uchwały wspólników spółek osobowych o przekształceniu spółki, do których to uchwał stosować należy odpowiednio przepisy o zaskarżaniu uchwał walnego zgromadzenia spółki akcyjnej (por. art. 126 § 1 pkt 2 oraz art. 567 KSH).

² Por. *D. Opalska*, *Podejmowanie uchwał w spółce jawnej*, PPH 2013, Nr 4, s. 26 i n.; *K. Kopyczyńska-Pieczniak*, *Pozycja prawna wspólnika spółki jawnej*, Warszawa 2013, s. 52; *U. Promińska*, *R(e)wolucja koncepcji osobowej spółki handlowej (od kodeksu handlowego do kodeksu spółek handlowych)*, PPH 2015, Nr 4, s. 33 i n.; *J. Frąckowiak*, *O niektórych zagrożeniach dla handlowych spółek osobowych – szczególnie spółki jawnej*, PPH 2012, Nr 9, s. 20; *A. Kidyba*, *Kilka uwag o potrzebie zmian przepisów regulujących spółki osobowe*, PPH 2012, Nr 9, s. 22.

³ Por. m.in. *A. Kidyba*, *Uchwały w spółkach osobowych i ich zaskarżanie*, PPH 2014, Nr 9, s. 6 i n.; *T. Szczurowski*, *Zaskarżanie uchwał wspólników spółek osobowych*, PUG 2014, Nr 5, s. 19 i n.; *T. Szczurowski*, *Zaskarżanie uchwał wspólników spółek osobowych – wnioski de lege ferenda*, PPH 2014, Nr 10, s. 54 i n.; *J. Janeta*, *W. Matysiak*, *Zmiany w zakresie regulacji handlowych spółek osobowych – zagadnienia wybrane*, PPH 2018, Nr 9, s. 36 i n.; *K. Bilewska*, *Zaskarżanie*

w zakresie interpretacji obowiązującej regulacji, jak i skuteczności przyjętych rozwiązań legislacyjnych.

Krytyczne głosy pod adresem przepisów dotyczących wewnętrznego funkcjonowania spółek osobowych coraz częściej pojawiają się bowiem w dyskusji ekspertów. Wielokrotnie spotkać można się z nimi było chociażby podczas kolejnych edycji corocznie organizowanego przez Uniwersytet Łódzki, Forum Prawa Spółek⁴. W toku tych konferencji nie raz formułowano poważne zastrzeżenia co do kształtu obecnej regulacji spółek osobowych oraz zgłaszano liczne postulaty w przedmiocie zmian tych przepisów. Obowiązującej regulacji zarzucano przede wszystkim biernie „przekalkowanie” wielu rozwiązań KH, które być może aktualne w XX w., to obecnie okazały się zupełnie niedopasowane do wymagań współczesnego obrotu gospodarczego⁵. Wśród mankamentów obowiązującej regulacji wskazywano m.in. na brak przepisów wyraźnie określających zasady podejmowania uchwał w spółkach osobowych⁶, a także ich zaskarżania, co w praktyce, jak podkreślano, prowadzić może do wielu wątpliwości interpretacyjnych⁷. Poza dyskusyjną możliwością podważania tych uchwał oraz niejasnym katalogiem służących ku temu przepisów, uwagę zwracano także na szereg problemów, jakie zagadnienie to generować może na płaszczyźnie procesowej.

Problematyka wadliwości uchwał spółek osobowych niewątpliwie nabiera znaczenia wraz ze wzrostem popularności tych spółek jako form prowadzenia działalności gospodarczej. Zgodnie natomiast z danymi statycznymi liczba spółek osobowych wciąż wzrasta⁸. W 2006 r. w rejestrze REGON zarejestrowanych było raptem 29 166 spółek

---

uchwał walnego zgromadzenia spółki komandytowo-akcyjnej – de lege lata i de lege ferenda, PPH 2012, Nr 11, s. 50 i n.

⁴ Dotyczy to w szczególności Konferencji pt. „II Forum Prawa Spółek – O potrzebie zmian prawa spółek handlowych w zakresie regulacji spółek osobowych”, która odbyła się 18.5.2012 r. na Uniwersytecie Łódzkim. Zob. *J. Janeta, J. Gajownik-Zienkiewicz*, Sprawozdanie z konferencji pod tytułem „O potrzebie zmian prawa spółek handlowych w zakresie regulacji spółek osobowych” zorganizowanej 18.05.2012 r. w Uniwersytecie Łódzkim, PPH 2012, Nr 9; Konferencji pt. „IV Forum Prawa Spółek – uchwały w spółkach handlowych”, która odbyła się 16.5.2014 r. na Uniwersytecie Łódzkim. Zob. *J. Janeta*, Sprawozdanie z konferencji IV Forum Prawa Spółek 16.05.2014 r. – „Uchwały w spółkach handlowych”, PPH 2014, Nr 9; oraz Konferencji pt. „VIII Forum Prawa Spółek – „Reforma Kodeksu spółek handlowych – systemowa zmiana czy autorskie projekty”, która odbyła się 18.5.2018 r. na Uniwersytecie Łódzkim. Zob. *J. Janeta, J. Ulański*, Sprawozdanie z konferencji VIII Forum Prawa Spółek 18.05.2018 r. – „Reforma Kodeksu spółek handlowych – systemowa zmiana czy autorskie projekty”, PPH 2018, Nr 9.

⁵ Por. m.in. *A. Wiśniewski*, Kilka uwag w sprawie reformy prawa osobowych spółek handlowych, PPH 2012, Nr 9, s. 26; *A. Kidyba*, Kilka uwag, s. 22; *K. Osajda*, O mankamentach regulacji spółek osobowych w kodeksie spółek handlowych, PPH 2012, Nr 10, s. 35.

⁶ Por. m.in. *D. Opalska*, Podejmowanie uchwał, s. 26.

⁷ Por. m.in. *K. Osajda*, O mankamentach, s. 35.

⁸ Jedyny wyjątek stanowią spółki komandytowo-akcyjne, których liczba od 2014 r. stopniowo maleje (por. Zmiany strukturalne grup podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON, 2020 r., Warszawa 2021, Tabela 1, Liczba podmiotów gospodarki narodowej w okresie 31 XII

osobowych⁹. Na koniec 2020 r. liczba ta sięgnęła już 84 657¹⁰. We wskazanym okresie gwałtowny wzrost wykazały przede wszystkim spółki komandytowe, których liczba wzrosła z 1657 w 2006 r.¹¹ do 43 741 w 2020 r.¹² Oznacza to, że przez tych 14 lat liczba zarejestrowanych spółek komandytowych wzrosła ponad 26 razy. Na wokandach sądów coraz częściej pojawiają się zaś sprawy dotyczące wewnętrznych konfliktów pomiędzy wspólnikami lub pomiędzy wspólnikami a spółką, w tym także sprawy w przedmiocie wadliwości uchwał podejmowanych w ramach struktur spółek osobowych¹³.

Z uwagi na doniosłość omawianej problematyki oraz niewątpliwą potrzebę rozstrzygnięcia sygnalizowanych powyżej wątpliwości, niniejsza praca za cel stawia sobie przede wszystkim omówienie podstaw wadliwości uchwał spółek osobowych oraz zidentyfikowanie związanych z tym konsekwencji. W zależności zaś od wyników prowadzonych badań oraz oceny obowiązującej regulacji, także przedstawienie propozycji odpowiednich zmian legislacyjnych w tym zakresie.

Szeroko zakreślony przedmiot monografii obejmuje uchwały podejmowane przez różne rodzajowo gremia spółek osobowych. Wśród nich wymienić należy przede wszystkim uchwały wspólników posiadających prawo prowadzenia spraw spółki¹⁴, uchwały wszystkich wspólników spółki¹⁵, uchwały zarządu spółki partnerskiej¹⁶,

---

2011–31 XII 2020, s. 29, <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/podmioty-gospodarcze-wyniki-finansowe/zmiany-strukturalne-grup-podmiotow/>, dostęp: 20.6.2021 r.). Niewątpliwie wpływ na tę tendencję miała zmiana przepisów podatkowych, której skutkiem od 1.1.2014 r. spółki komandytowo-akcyjne przestały być transparentne podatkowo. Zob. szerzej rozdział I.

⁹ Por. Zmiany strukturalne grup podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON, 2015 r., Warszawa 2016, Tabela 1, Liczba podmiotów gospodarki narodowej w okresie 31 XII 2006–31 XII 2015, s. 34, <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/podmioty-gospodarcze-wyniki-finansowe/zmiany-strukturalne-grup-podmiotow/> (dostęp: 20.6.2021 r.).

¹⁰ Por. Zmiany strukturalne grup podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON, 2020 r., Tabela 1, s. 29.

¹¹ Por. Zmiany strukturalne grup podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON, 2015 r., Tabela 1, s. 34.

¹² Por. Zmiany strukturalne grup podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON, 2020 r., Tabela 1, s. 29.

¹³ Por. zwłaszcza wyr. SA w Lublinie z 16.6.2016 r., I ACa 990/15, Legalis oraz wyr. SA w Warszawie z 29.8.2013 r., VI ACa 94/13, Legalis.

¹⁴ Zob. przepis art. 39 § 3 w zw. z art. 40 § 2 KSH. Zakresem tym objęte będą oczywiście również uchwały podejmowane przy udziale osób trzecich, którym przyznane zostało prawo prowadzenia spraw spółki (art. 38 § 2 w zw. z art. 39 § 1 KSH). Dlatego w dalszych wywodach, gdy mowa jest o uchwałach wspólników, uwagi te odnosząc należy również do uchwał podejmowanych przy udziale osób trzecich, którym przyznane zostało prawo prowadzenia spraw spółki.

¹⁵ Także tych nieposiadających prawa prowadzenia spraw spółki (art. 43 KSH).

¹⁶ Zgodnie z art. 97 KSH umowa spółki partnerskiej może przewidywać, że prowadzenie spraw i reprezentowanie spółki powierza się zarządowi, z wyłączeniem prowadzenia spraw spółki przez partnerów niewchodzących w skład zarządu (§ 1). Do zarządu powołanego zgodnie z § 1 stosuje się odpowiednio przepisy art. 201–211 i art. 293–300 KSH dotyczące zarządu w spółce z o.o. (§ 2).

uchwały rady nadzorczej spółki komandytowo-akcyjnej¹⁷ oraz uchwały walnego zgromadzenia w spółce komandytowo-akcyjnej¹⁸. Mimo różnorodności gremiów uczestniczących w ich podejmowaniu, zarówno uchwały podejmowane przez wspólników, jak i uchwały wyodrębnionych strukturalnie organów spółek osobowych, na podstawie mającej zastosowanie w obu przypadkach teorii organów, przypisywać należy bezpośrednio samej spółce. Podejmowane w ramach jej wewnętrznych struktur uchwały wyrażają wolę samej spółki¹⁹. Stąd też używane w toku prowadzonych rozważań pojęcie uchwały spółek osobowych odnosić należy do ogółu uchwał podejmowanych przez wszystkie wskazane wyżej gremia.

Łączne omówienie przypadków wadliwości wszystkich tych grup uchwał pozwala na kompleksowe przedstawienie problematyki oraz daje możliwość prowadzenia szerszych rozważań aksjologicznych w ramach określonych zagadnień. Zauważyć należy, że odchodząc od ogólnie przyjętej przez siebie zasady braku wyraźnych przepisów dotyczących wadliwości podejmowanych przez wspólników spółek osobowych uchwał, ustawodawca w niektórych przypadkach, wyraźnie nakazał odpowiednie stosowanie przepisów o zaskarżaniu uchwał walnego zgromadzenia spółki akcyjnej. Dotyczy to uchwał walnego zgromadzenia spółki komandytowo-akcyjnej (art. 126 § 1 pkt 2 KSH) oraz uchwał każdej ze spółek osobowych w przedmiocie ich przekształcenia (art. 567 § 1 KSH). W przypadkach tych wprost przewidziana została zatem nie tylko dopuszczalność, ale i zasady zaskarżania uchwał, a także przesłanki ich wadliwości. W tym zakresie możliwe jest też odwoływanie się do bogatego dorobku orzecznictwa oraz poglądów doktryny wypracowanych na gruncie przepisów dotyczących wadliwych uchwał zgromadzeń spółek kapitałowych.

Mając na uwadze powyższe, zasadniczo na potrzeby prowadzonych rozważań, przyjąć można zatem ogólny podział na dwie grupy uchwał podejmowanych w ramach wewnętrznych struktur spółek osobowych. Do pierwszej z nich zaliczyć należy podejmowane przez wspólników spółek osobowych uchwały, w stosunku do których brak jest wyraźnego odesłania do odpowiedniego stosowania przepisów dotyczących zaskarżania wadliwych uchwał zgromadzeń spółek kapitałowych, oraz uchwały podejmowane przez powołane w tych spółkach organy, a zatem zarząd spółki partnerskiej oraz radę nadzorczą spółki komandytowo-akcyjnej (w razie ich powołania). Także w stosunku do uchwał podejmowanych przez niekiedy występujące w spółkach osobowych organy, brak jest wyraźnych odesłań do stosowania regulacji szczególnej, dotyczącej zaskarżania wadliwych uchwał zgromadzeń spółek kapitałowych. Do grupy drugiej zaliczyć

---

¹⁷ Zgodnie z art. 142 § 1 KSH w spółce komandytowo-akcyjnej można ustanowić radę nadzorczą. Jeżeli liczba akcjonariuszy przekracza dwadzieścia pięć osób, ustanowienie rady nadzorczej jest obowiązkowe. Do organu tego stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące rady nadzorczej w spółce akcyjnej (art. 126 § 1 pkt 2 KSH).

¹⁸ Do uchwał walnego zgromadzenia spółki komandytowo-akcyjnej odpowiednio należy stosować przepisy o walnym zgromadzeniu spółki akcyjnej (art. 126 § 1 pkt 2 KSH).

¹⁹ Zob. szerzej rozdział I.

z kolei należy uchwały, do których z mocy wyraźnej regulacji, odpowiednio stosować należy przepisy art. 422–427 KSH. Są to wskazane już uchwały walnego zgromadzenia spółki komandytowo-akcyjnej (art. 126 § 1 pkt 2 KSH) oraz uchwały wszystkich spółek osobowych w przedmiocie ich przekształcenia (art. 567 § 1 KSH).

Ta nietypowa sytuacja, w której – w przeciwieństwie do regulacji ogólnej – wyłącznie regulacja szczególna, dotycząca tylko niektórych spośród podejmowanych w ramach spółek osobowych uchwał, posiada wyraźnie określone i szeroko zbadane zasady ustalania wadliwości uchwał, uzasadnia prowadzenie przedmiotowych rozważań w kierunku „od szczegółu do ogółu”. Założenie to znajduje przy tym także odzwierciedlenie w systematyce niniejszej monografii. Problemowe opracowanie zagadnienia, polegające na omówieniu tematyki wadliwości uchwał spółek osobowych poprzez odwołanie się w poszczególnych rozdziałach do wyodrębnionych rodzajowo naruszeń, zakłada bowiem w pierwszej kolejności rozważenie konsekwencji powstałych w wyniku określonych naruszeń w przypadku uchwał, do których z mocy szczególnego odwołania odpowiednio zastosowanie znajdują przepisy art. 422–427 KSH, a zatem uchwał walnego zgromadzenia spółki komandytowo-akcyjnej oraz uchwał poszczególnych spółek osobowych w przedmiocie ich przekształcenia (regulacja szczególna). Dopiero w dalszej kolejności rozważane są natomiast konsekwencje, jakie określone naruszenie wywołuje wobec podejmowanych przez współników lub organy spółki uchwał, dla których ustawodawca nie przewidział wyraźnych odesłań (regulacja ogólna).

Pierwszeństwo omawiania regulacji szczególnej okazuje się przydatne przede wszystkim w przypadku wątpliwości dotyczących wyboru właściwych przepisów regulujących konsekwencje wystąpienia określonego naruszenia. Dlatego układ ten przyjęty został w rozdziale II, w którym przedstawiony został wpływ, jaki na uchwały spółek osobowych wywiera naruszenie norm powszechnie obowiązującego prawa, a także w rozdziale III, gdzie z kolei omówione zostały konsekwencje naruszenia w uchwale postanowien umów i statutów tych spółek²⁰. Podobnie, przedstawienie w pierwszej kolejności odpowiednio stosowanej regulacji dotyczącej zaskarżania uchwał walnego zgromadzenia spółki akcyjnej, w ramach poszczególnych zagadnień procesowych poruszanych w rozdziale V, pozwoliło w sposób bardziej krytyczny odnieść się do stosowania ogólnych przepisów procesowych dotyczących wadliwości czynności prawnych w stosunku do uchwał spółek osobowych.

---

²⁰ Jednocześnie przyjęcie tej kolejności nie było już konieczne w rozdziale IV, w którym omówione zostały konsekwencje naruszenia norm o uzasadnieniu wyłącznie aksjologicznym (zasady współzycia społecznego, dobre obyczaje, godzenie w interes spółki, pokrzywdzenie współnika, sprzeczność z naturą spółki). Podstawowa wątpliwość dotycząca właściwości przepisów mających zastosowanie w ramach poszczególnych grup uchwał, rozwiązana została już w rozdziale wcześniejszym. Omówienie w pierwszej kolejności konsekwencji naruszenia zasad współzycia społecznego, jako podstawowej klauzuli generalnej polskiego porządku prawnego, okazało się z kolei zasadne z uwagi na wtórny, względem tej przesłanki, charakter przesłanek uchylenia wadliwych uchwał walnego zgromadzenia spółki akcyjnej.

Osią pracy są zatem rodzajowo określone naruszenia wyznaczające przedmiotowy zakres rozważań zawartych w centralnych rozdziałach (rozdziały II–IV). W rozdziale I omówione zostały natomiast kluczowe dla tych rozważań zagadnienia związane z cywilnoprawnym charakterem uchwał spółek osobowych. W ramach tego rozdziału przedstawiona została nie tylko charakterystyka uchwał, jako podstawowego sposobu kreowania woli spółki, ale również podjęto w nim próbę odróżnienia uchwał wspólników spółek osobowych od występującej niekiedy równoległe w ramach tych przepisów, zgody i uzgodnienia wspólników. Praktycznym aspektem związanym z możliwością zaskarżenia wadliwej uchwały spółki osobowej poświęcono z kolei uwagi w ramach rozdziału V. W rozdziale VI dokonano natomiast krytycznej oceny obecnie obowiązującej regulacji w zakresie wadliwości uchwał spółek osobowych oraz przedstawiono propozycje postulowanych zmian w tym zakresie.

Przedmiot badań oraz przedstawiona wyżej systematyka pracy w dużej mierze wpłynęły na wybór przyjętych metod badawczych²¹. Wśród nich czołowe miejsce zajmuje metoda dogmatycznoprawna, polegająca na egzegezie obowiązujących tekstów prawnych²². W jej toku wykorzystano powszechnie stosowane reguły wykładni językowej, funkcjonalnej i systemowej. Przydatna okazała się również metoda wykładni historycznej, użyta przede wszystkim w odwołaniach do regulacji zawartych w KH oraz w zakresie analizy ewolucji przepisów obowiązującego obecnie KSH.

Pozostałe użyte w monografii metody badawcze posiadają natomiast jedynie charakter pomocniczy, o raczej fragmentarycznym zakresie zastosowania. Dotyczy to przede wszystkim metody prawnoporównawczej, której szersze zastosowanie, z uwagi na zamierzone ramy niniejszego opracowania, nie było możliwe. Pojawiające się w tym zakresie odwołania ograniczone zostały zatem jedynie do przytoczenia podstawowych rozwiązań ustawodawstwa Republiki Federalnej Niemiec, jako przedmiotowo najbardziej zbliżonego w zakresie omawianej tematyki oraz tradycyjnie uznawanego za wzorzec polskiego prawa spółek. W niniejszej monografii przede wszystkim stanowią one kierunkowy punkt odniesienia dla potwierdzenia zasadności przyjętych w niej rozwiązań.

Podobnie, jedynie pomocniczy charakter posiada użyta metoda statystyczna²³, którą posłużono się dla zobrazowania istotności badanych zagadnień, wskazując na kształtujące się w obrocie tendencje w wykorzystywaniu poszczególnych spółek prawa handlowego, jako form prowadzenia działalności gospodarczej. Analiza tych informacji, w przeważającej mierze pochodzących z danych zbieranych przez Główny Urząd Statystyczny, potwierdziła praktyczną zasadność podjęcia omawianej tematyki oraz pozwoliła na formułowanie prognoz kształtowania się w tym zakresie trendów

---

²¹ Por. J. Apanowicz, *Metodologiczne uwarunkowania pracy naukowej*, Warszawa 2005, s. 55–56.

²² Zob. A. Bator, W. Gromski, S. Kaźmierczyk, A. Kozak, Z. Pulka, *Wprowadzenie do nauk prawnych*. Leksykon tematyczny, Warszawa 2016, s. 15–16.

²³ Zob. J. Apanowicz, *Metodologiczne uwarunkowania*, s. 57.

Wprowadzenie

---

na najbliższe lata, a przez to dała podstawy do formułowanych w konkluzji monografii wniosków o charakterze *de lege ferenda*.

Poznań, listopad 2022 r.

Bartosz Chudziński

[Przejdź do księgarni →](#)

ksiegarnia.beck.pl